

Aan de leden van de raad

Weert, 12 maart 2019

Onderwerp : Beantwoording vragen inzake petitie kappen bomen IJzeren Man
Kenmerk : 681846/681852

Geachte raadsleden,

DUS Weert heeft vragen gesteld over het vellen van bomen in het IJzeren Man gebied. Dit naar aanleiding van de petitie van 15 tot en met 20 februari over de IJzeren Man. In deze raadsinformatiebrief geven wij antwoord op de vragen. Het betreft de volgende vragen:

Hoeveel gezonde bomen worden er gekapt?

Direct na de januaristorm 2018 zijn werkzaamheden uitgevoerd om de stormschade op te ruimen en het stadswandelbos weer toegankelijk te maken. Het werk begin 2019 betreft vervolgschade: schade die het afgelopen voorjaar niet met het blote oog zichtbaar was of waarvan de impact nog niet goed te voorspellen was. In de groeiperiode gaan de sappen in de boom weer volop stromen. Dat is het moment dat de beschadigde boom het moeilijk kan krijgen. De lange droge periode van 2018 heeft het herstel van de bomen ernstig tegengewerkt. Plaaginsecten en schimmels zijn in deze periode ook volop actief en tasten de minder vitale bomen aan.

Er zijn in januari en februari 2019 in de IJzeren Man circa 800 bomen geveld. Nagenoeg alle bomen waren omgevallen, afgebroken of stonden los. 95% van de bomen zijn Grove Dennen. De overige bomen zijn loofhoutsoorten. Daarbij is circa 600 m³ stamhout vrijgekomen. De natuurlijke aanwas (6 m³/ha/jr) van de IJzeren Man bedraagt momenteel tenminste 300 m³ hout per jaar. Hiermee blijft het bos duurzaam in stand, omdat er niet meer hout is uitgehaald, dan de afgelopen jaren is bijgegroeid.

Waarom worden gezonde bomen gekapt?

Het kappen van gezonde bomen is in januari 2018 en in februari 2019 tot een minimum beperkt. Als gevolg van de winterstorm 2018 zijn veel bomen "los" komen te staan. Dit betekent dat de (haar-) wortels zijn gebroken, waardoor de bomen geen voedingsstoffen meer kunnen opnemen en er geen verbinding meer is met de ondergrond. De lange droge periode van 2018 heeft er voor gezorgd dat

veel Grove Dennen zich hiervan niet hebben hersteld. Deze bomen vormen een potentieel gevaar voor de vele recreanten.

We kappen gevaarlijke bomen, omdat eigenaren van (toegankelijke) bos- en natuurterreinen de zorgplicht hebben om voor een veilig bomenbestand met minimaal risico te zorgen. Daarenboven is de IJzeren Man een intensief gebruikt stadswandelbos. Een instabiele boom kan bij stam- of takbreuk, of bij omvallen, schade aanbrengen bij of aan derden. De eigenaar van de boom is aansprakelijk voor de schade als hij onvoldoende zorg aan de veiligheid van het bos heeft besteed. Tevens zorgt het ongecontroleerd omvallen van een boom vaak voor veel schade aan meerdere bomen in de directe omgeving. Gecontroleerd vellen voorkomt dat.

Wanneer en door wie is het besluit genomen om deze bomen te kappen?

Direct na de storm in de winter van 2018 zijn in opdracht van de gemeente werkzaamheden uitgevoerd, zodat bezoekers van de IJzeren Man veilig konden recreëren. Toen bleek dat de schade groot was: aanvullende werkzaamheden zijn nodig om het bos toegankelijk te houden.

Na de hete zomer van 2018 is het IJzeren Mangebied geïnspecteerd. Hieruit bleek dat er niet alleen directe schade was van de storm, maar dat vooral de droge zomer voor gevolgschade had gezorgd. Door de storm en de daarop volgende droogte waren veel Grove Dennen los komen te staan of in een levensfase gekomen dat ze breukgevoelig zijn geworden en /of afsterven.

De gemeente Weert heeft opdracht gegeven om bomen die los staan, breukgevoelig of gevaarlijk zijn te vellen. Een reguliere verjongingsdunning die gepland stond in 2018 is daardoor komen te vervallen. Voorafgaand aan de werkzaamheden zijn de bomen geblest. Dat is het markeren van te vellen bomen. Bij het blessen is niet alleen gelet op vitaliteit en stabiliteit. Voor het vellen van een boom is een veilige werkruimte, valruimte en verwerkingsruimte nodig. Soms wordt die gecreëerd door het verwijderen van onderbeplanting of een extra Grove Den die zou beschadigen door het werk. Daarbij is de geldende richtlijn: duurzame instandhouding van het bos.

Hoe past deze bomenkap in het bomenbeheerplan?

Het vellen van de bomen in het IJzeren Man gebied heeft geen relatie met het bomenbeheerplan. Het bomenbeheerplan gaat in hoofdzaak over straatbomen, bomen in parken en groenstroken.

Voor haar bossen, natuurterreinen en landschapselementen streeft de gemeente Weert de volgende doelen na, te weten: *"De recreatieve en educatieve functie die aan de terreinen zijn toegekend vormen de drijfveer om alle elementen van het cultuurlandschap te benadrukken en herkenbaar te maken. Dit dient plaats te vinden op een zo natuurlijk mogelijke en duurzame wijze, waardoor het niet ten koste gaat van waardevolle en bijzondere soorten en elementen. De IJzeren Man, het grootste aaneengesloten bosgebied binnen het eigendom, biedt alle aspecten van een stadswandelbos in beeld, sfeer en gebruiksvriendelijkheid".*

In Nederland is veel bos in het verleden aangeplant. Hierbij was het gangbaar om te kiezen voor een homogene samenstelling qua boomsoorten en leeftijd. Veelal werd gekozen voor (exotische) naaldhoutsoorten omwille van de groeisnelheid en houtkwaliteit (mijnhout). Het voorgaande geldt voor wat betreft de leeftijdsclassenverdeling en de soortensamenstelling ook voor het merendeel van de bossen in de IJzeren Man met een zwaartepunt op Grove Den uit de periode 1910-1930. Om invulling te geven aan de doelstellingen van de gemeente Weert is het zaak om bosverjonging als beheermaatregel uit te voeren.

De gemeente Weert voert haar beheer uit conform de principes voor duurzaam bosbeheer. Het beheer van de IJzeren Man is gericht op duurzame instandhouding met bijzondere aandacht voor de versterking van natuur- en belevingswaarden. Op deze manier vindt verjonging van het bosgebied geleidelijk plaats en wordt de ongunstige leeftijdsclassenverdeling enigszins verbeterd. Dit draagt tevens bij aan de (bio-)diversiteit en stabiliteit van het bos- en natuurgebied. Met het weghalen van de

ongewenste en gevaarlijke situaties ontstaan in diverse percelen kleine open ruimtes. Deze open plekken worden opnieuw ingeplant met klimaatbestendige soorten zoals linde, zoete kers en esdoorn.

Het werkplan bossen en natuurterreinen vormt de basis voor de jaarlijkse uitvoering van het reguliere beheer. Bij de voorbereiding en uitvoering van het beheer wordt rekening gehouden met certificeringen, relevante wet- en regelgeving en vigerend beleid. Een en ander is geborgd in gestandaardiseerde werkomschrijvingen en werkprocessen. Beschermden planten en dieren mogen niet beschadigd worden of gedood. Daarom werken we conform de Gedragscode natuurbescherming en wordt de wettelijk beschermde flora- en fauna voorafgaand aan uit te voeren werkzaamheden in kaart gebracht.

Met name de inzet van het rijdend materieel in het bos is dit jaar aangepast aan het gebruik van de IJzeren Man en de ervaringen uit het verleden. Bomen zijn niet met een bosbouwmachine geveld en kortgezaagd. De bomen zijn door boswerkers individueel geveld en met handgereedschap van zijtakken ontdaan. Een kleine rupskraan heeft het stamhout uit het bos gesleept. Vanaf het pad heeft een bosbouwmachine het stamhout gekort en gestapeld.

Beheerovereenkomst

De gemeente Weert heeft zich, evenals 73 gemeenten in Zuid Nederland (45 in Brabant en 28 in Limburg), aangesloten bij de coöperatieve vereniging Bosgroep Zuid Nederland voor een doelmatig beheer van haar bossen, natuurterreinen en landschapselementen. Het is een vereniging zonder winst oogmerk: van en voor de leden. Hierbij staan de doelstellingen van de gemeente Weert voorop. In Limburg zijn met 17 gemeenten langjarige beheerovereenkomsten afgesloten. In totaal heeft de Bosgroep in Limburg meer dan 200 leden (gemeenten, particulieren, defensie, Staatsbosbeheer, Limburgs Landschap, Natuurmonumenten, provincie Limburg en de Waterleidingmaatschappij Limburg).

Het is een hardnekkig misverstand dat de Bosgroep voor zichzelf inkomsten genereert uit de verkoop van hout uit de gemeentelijke bossen. Alle inkomsten uit stamhout zijn voor de gemeente en worden ingezet voor werkzaamheden, passend binnen de doelstellingen voor bossen, natuurterreinen en landschapselementen.

Excursie en actualisatie

Desgewenst lichten wij ter plekke het bosbeheer aan de leden van de gemeenteraad toe. Graag organiseren wij voor u een excursie door het stadswandelbos de IJzeren Man.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

G. Brinkman
gemeentesecretaris

A.A.M.M. Heijmans
burgemeester

